

Algemeen Beschaofd Waspiks

Algemeen Beschaofd Waspiks

Dit boek is opgedragen aan mede-auteur

Jos Smits

1943-2025

Woord vooraf

In 2007 heeft een groep dialectliefhebbers uit Waspik het boek *Waspikse Praot* uitgebracht. Daarin staan Waspikse verhalen, gedichten, liedjes, gezegdes én veel woorden. Intussen zijn we achttien jaar verder – een hele generatie. Nu is er een nieuwe garde Waspikkers die verhalen en gedichten in hun dialect zouden willen schrijven, maar ze hebben veel moeite met de grammatica en de spelling van de Waspikse taal.

Om die reden hebben wij *Algemeen Beschaofd Waspiks* geschreven. Dit boekje geeft uitleg over die grammatica en spelling. Er staan bovendien meer dan duizend Waspikse woorden in. Wie iets in dialect wil schrijven en twijfelt over de vertaling van een Nederlands woord in het Waspiks, vindt het antwoord in *Algemeen Beschaofd Waspiks*.

Inhoudsopgave

Spelling	6
Medeklinkers	8
Klinkers	10
Grammatica	12
Woordgeslacht	12
Voornaamwoord	13
Bijvoeglijk naamwoord	14
Persoonlijk en bezittelijk voornaamwoord	15
Werkwoord	16
Verkleinwoord	20
Telwoord	21
Woordenlijst	22
Wat je moet weten	22
Woorden	25
A	26
B	26
C	28
D	28
E	29
F	30
G	30
H	32
I	33
J	34
K	34
L	36
M	37
N	38
O	39
P	40
R	42
S	42
T	45
U	46
V	46
W	48
Z	49

Spelling

Met het Nederlandse alfabet kun je woorden op allerlei manieren spellen. In de middeleeuwen waren er nog geen vaste spellingsregels. In teksten uit de elfde tot de vijftiende eeuw vind je het woord *jaar* bijvoorbeeld terug als *iaer*, *iar*, *ihaer*, *ihar*, *iiaer*, *jhaer* en *jaer* – en dat is nog maar een kleine greep uit de enorme variatie. Dat we in het Nederlands nu *jaar* spellen, is een kwestie geweest van afspraken maken: de Standaardnederlandse spelling is officieel vastgelegd.

Streektaal spellen

De streektaalen van de Lage Landen hebben zo'n officiële spelling niet. Net als in de middeleeuwen vind je daardoor enorme verschillen in schrijfwijzen, niet alleen tussen de streektaalen maar ook daarbinnen. Het Waspiks is op talloze manieren opgeschreven.

Dialectschrijvers variëren zelfs vaak binnen hun eigen tekst. De ene keer schrijven ze *medje*, een paar regels later *mèdje*; soms is het *lelluk*, dan weer *lellik* of *lellijk*. Zulke variatie maakt een tekst moeilijk om te lezen, want als lezer kun je nooit ergens aan wennen.

Net als officiële talen zoals het Nederlands heeft een streektaal een goed leesbare spelling nodig als je erin wilt schrijven. En wil je dat mensen die spelling goed onder de knie kunnen krijgen, dan moet je voor duidelijke regels zorgen. Hoe die regels er dan precies uitzien, is een kwestie van keuzes maken. Woorden hebben niet van nature één perfecte spelling.

Fonetisch schrift

Veel dialectsprekers willen hun taal documenteren. Ze willen de klanken daarom exact op schrift vastleggen. Het gevolg is vaak dat ze allerlei spellingen fabriceren die door moeten gaan voor fonetisch. De oude Langstraatse uitspraak van het woord voor 'brood' is bijvoorbeeld weleens geschreven als *brôêwuht*. Geen mens die daar nog 'brood' uit haalt. En aan *brôêwuht* kun je nog steeds niet zien hoe je het uitspreekt als je er geen uitleg bij krijgt, dus het is verspilde moeite. Fonetisch schrijven met onze 26 letters en een hoop accenttekens is dan ook gedoemd om te mislukken.

Om een taal goed fonetisch op schrift te zetten, is het Internationaal Fonetisch Alfabet uitgevonden. Dat heeft voor iedere klinker en medeklinker in de talen op de wereld één schrijfwijze, zodat er geen verwarring mogelijk is. De Waspikse uitspraak van het woord voor 'jaar' kun je in dat fonetische alfabet bijvoorbeeld schrijven als [jɔːr] – tenminste, als je een tongpunt-*r* hebt. Maak je de *r* met je huig, dan schrijf je [jɔːχ]. Zo precies zou je klankverschillen dus kunnen weergeven. Maar dat doen we in dit boekje niet, omdat alleen mensen die erin gespecialiseerd zijn, het Internationaal Fonetisch Alfabet kunnen lezen.

Leesbaarheid

Taal is een manier om te communiceren: een boodschap overbrengen. Schrijvers willen dat hun lezers opgaan in hun boeiende verhaal, hun mooie gedicht of hun interessante uitleg – niet dat ze om de halve zin struikelen over de schrijfwijze. Dan haken mensen af en laten ze de dialecttekst links liggen.

Een goede streektaalspelling heeft daarom een goede balans nodig. Zo'n spelling mag laten zien dat het dialect een ander klanksysteem heeft dan het Nederlands, maar moet ondertussen prettig leesbaar blijven. Dat doel kun je op verschillende manieren bereiken.

Langstraatspelling

Stichting *Langstraats in woord en beeld* heeft in 2019 de Langstraatspelling ontworpen. Die spelling wordt sindsdien gebruikt in de krantenrubriek *Langstraotse Praot*. De Langstraatspelling is niet fonetisch maar laat wel zien welke klankverschillen er binnen de Langstraatdialecten bestaan. Bij dialectsprekers die pakweg vóór 1950 geboren zijn, rijmen *boog* en *hoog* bijvoorbeeld niet: *boog* heeft een langgerekte klinker, maar *hoog* een tweeklank. Dat verschil laat de Langstraatspelling zien: *boog* tegenover *hoôg*. Doordat het verschil alleen aangegeven wordt met een accent, blijft *hoôg* goed herkenbaar – anders dan bijvoorbeeld *hôtewuhch*, zo'n poging tot een fonetische schrijfwijze.

Toch heeft ook de Langstraatspelling een nadeel. Door de vele verschillende klinkers die de dialecten van de Langstraat hebben, worden er best veel accenttekens gebruikt die je moet leren te gebruiken voordat je aan het schrijven kunt.

Algemeen Beschaofd Waspiks

In *Algemeen Beschaofd Waspiks* hebben we daarom voor een iets simpelere spelling gekozen. Onze schrijfwijze zit dicht bij het Standaardnederlands, wat het spellen makkelijker maakt. We onderscheiden minder klanken dan de Langstraatspelling – en dat levert minder accenttekens op. We schrijven bijvoorbeeld gewoon *boog* en *hoog*.

Ter compensatie schrijven we een sterretje achter *hoog**. Zo laten we zien dat die *oo* door oudere dialectsprekers anders uitgesproken wordt dan de *oo* in woorden zonder sterretje. Dat doen we wel alleen in de woordenlijst en in de grammatica. In teksten blijven die sterretjes weg. Op pagina 11 leggen we uit voor welke klanken de sterretjes staan.

Medeklinkers

Medeklinkers zijn het belangrijkste bij het lezen. Neem het woord *medeklinker*: laat je de klinkers weg, dan krijg je *mdklnkr*. Daar kun je het woord nog goed uit halen. Maar doe je het andersom en laat je alleen de klinkers over, dan wordt het *eeie*. Daar valt niks meer van te brouwen.

We herkennen woorden dus aan hun medeklinkers. Alles wat we daaraan veranderen in de Waspikse spelling, maakt woorden minder herkenbaar en dus lastiger leesbaar. Daarom spellen we medeklinkers in dit boek zo veel mogelijk hetzelfde als in het Standaardnederlands.

Kastje, niet kasje

We schrijven gewoon *kastje*, *schrijftje* en *bochtje*, niet *kasje*, *schrijfje* en *bochje*, ook al spreek je die woorden zonder *t* uit.

Carneval, niet karneval

De *c* behouden we waar mogelijk, zoals in *carneval* en *centrum*. Alleen als een *c* de verkeerde uitspraak weer zou geven, vervangen we hem door een *k*: *kefee*, niet *cefee* ('café').

Werke, niet werreke

In de Brabantse dialecten klinkt er standaard een dof *e*'tje tussen bepaalde medeklinkers. Omdat we dat klinkertje automatisch uitspreken, schrijven we het niet. In ons boek is het dus *werkendag* en *mölk* en niet iets als *werrekendag* en *möllek*. Dat soort spellingen zouden namelijk ten koste gaan van de leesbaarheid: bij een vorm als *werrekte* ('werkte') zou je de klemtoon per ongeluk kunnen leggen op de tweede *e*, zoals in *verrekte* (de verleden tijd van *verrekke*, 'verrekken'). Daarom schrijven we *werkte*.

Laoie, niet laoje

Het Standaardnederlands gebruikt een *i* voor de klank 'j' in woorden als *aaien*. Wij doen dat ook. We schrijven dus *laoie* en niet *laoje*. In sommige gevallen, die in het Nederlands niet voorkomen, zou een *i* moeilijk leesbaar zijn: na een *ie*, *uu* en *ee*. We schrijven dus niet *bieie* ('bieden'), *pèrepluuie* ('paraplu's') en *breeier* ('breder'), maar *bieje*, *pèrepluuje* en *breejer*.

Soms wijken we toch af van de Standaardnederlands spelling. Hieronder leggen we uit in welke gevallen we dat doen en waarom.

Helpe, niet helpen

De slot-*n* laten we weg waar hij in het Waspiks niet uitgesproken wordt. Dat komt doordat het Waspiks en de andere Brabantse dialecten anders werken dan het Standaardnederlands. In die taal kun je kiezen of je de slot-*n* uitspreekt: een zin als *Moet ik helpen?* kun je met of zonder *-n* uitspreken. In het Waspiks is dat niet zo: laat je in die zin een 'n' horen, dan is het geen Waspiks.

Een slot-*n* verschijnt in het Waspiks wel in een aantal specifieke gevallen. Zo zeg je *ik pruuufde dè nie* ('ik proefde dat niet'), maar als je dat omkeert, krijg je *dè pruuufden ik nie* – mét een -*n* achter *pruuufde*. En 'deze dikke boom' is in het Waspiks *dezen dikken boom*, met *n*'en die je in het Standaardnederlands niet kunt toevoegen. De *n* verschijnt ook vaak voor een klinker: *oren en oge*. Wij schrijven de slot-*n* daarom waar we hem in het Waspiks ook echt horen. De regels die Waspikse dialectsprekers gebruiken voor de slot-*n*, vind je in het gedeelte *Grammatica* op pagina 12.

Stesjon, niet stetion

In het Standaardnederlands kun je *station* uitspreken met 'tsj' of met 'sj', maar in het Waspiks alleen met 'sj'. Daarom schrijven we *stesjon*.

Relaosie, niet relaotie

De *t* in woorden als *relatie* en *politie* kun je in het Standaardnederlands uitspreken als 'ts' of als 's', maar in het Waspiks hoor je alleen 's'. Daarom schrijven wij *relaosie* en *plisie*.

Wort, niet wordt

De Waspikse vertaling van 'worden' is *worre*, zonder *d*. De ik-vorm is *ik wor*, de verleden tijd is *wier* en het voltooid deelwoord is *geworre*. In geen van die vormen zit een *d*. Die is dus helemaal uit het woord verdwenen. Daarom schrijven we ook *gai wort* en niet *gai wordt*. Hetzelfde geldt voor andere werkwoorden die in het Waspiks geen *d* hebben, zoals *houwe* ('houden') en *vaine* ('vinden'): we schrijven *gai houwt* en *gai vent*.

Klinkers

Hieronder staat een overzicht van de Waspikse klinkers. De sterretjes schrijven we in de woordenlijst om te laten zien dat de uitspraak afwijkt bij oudere sprekers van het Waspiks. In lopende teksten schrijven we ze niet. Onder de tabel worden de sterretjes uitgelegd.

klinker	Waspikse voorbeelden	klinkt als in		
		Nederlands	Engels	Duits
a	dag, vatte			das
aa	ik zaat, kaant	la		Name
aauw	blaauw, waauwele		how	
ao	slaope, daor	zone	broad	
e	hek, lest	nek	let	echt
	vatte, aosem	de	about	Auge
	geve, neme	heren		geben
e*	medene*, menes*	varieert van 'ieë' tot 'eeë'		
ee	kreeg, meens	leren		geben
	pee, mee	weeïg	way	
ee*	breed*, steen*	varieert van 'ieë' tot 'eeë'		
è	dè, wè	nek	let	echt
	wèrld, vège	blèren		wäre
èè	pèèrd, vèègt	blèren		wäre
eu	steuke, neus	deuren		schön
	beu, keu	smeuïg		
eu*	zeum*, geleuve*	varieert van 'uuë' tot 'euë'		
i	pin, fik	wit	miss	
i*	zipsop*, mister*	varieert van 'jih' tot 'jë'		
ie	nie, pies	niet		
ie*	besniete*, riep*	vieren	feed	fliegen
o	hok, toch	toch	pot	Kopf
	jong, scholtje ('schooltje')	een half zo lange oo		
	kome, vlogé	horen		groß
	zo, kilo	blowen	show	
o*	bon* ('boon'), kloster*	varieert van 'woh' tot 'oë'		
	ome*, lope*	varieert van 'oeë' tot 'ooë'		

oo	boog, school	horen		groß
oo*	groot*, hoog*	varieert van 'oeë' tot 'ooë'		
ou(w)	vrouw, nou	hout		
oe	moete, hoe	doek		
oe*	stoel*, goed*	boeren	fool	Blume
ö	mölk, höske			können
u	frutte, nuske	put		
	minute, duvel	fuut		
u*	zumt* ('zeemt')	varieert van 'juh' tot 'uë'		
	vule*, zuke*	huren		Bühne
uu	sjuustem, menuut	fuut		
uu*	zuut*, gruu*	huren		Bühne

Sterretje

Zie je een sterretje achter een woord met een *ie*, *uu* of *oe*, dan laat dat zien dat oudere dialectsprekers die klinker langgerekt uitspreken. In *vliege** is de *ie* bijvoorbeeld dubbel zo lang als in *bietje*. In de tabel staat de uitspraak van de *uu** en de *oe** beschreven.

Een sterretje achter een woord met een *ee*, *eu* of *oo* laat zien dat oudere dialectsprekers daar een tweeklank van maken. *Breed** klinkt bijvoorbeeld als 'brieëd' of 'breeëd'. In de tabel staat de uitspraak van de *eu** en de *oo** beschreven.

Staat het sterretje achter een woord met een *i*, *u* of *o*, dan wijst dat op een korte tweeklank. *Schon** klinkt bijvoorbeeld ongeveer als 'schwon'. In de klinkertabel staat de uitspraak van de *i** en de *u** beschreven.

Zo min mogelijk accenten

We schrijven geen accent op de korte *e* van *bed*, want dat is nergens voor nodig, omdat je hem niet verkeerd kunt uitspreken: *hedde*, *medje*, *klentje*, *mer*. Dat accent verschijnt alleen op het wordeinde: *dè*, *wè*, *hè*.

Geen u als doffe e

De doffe *e* spellen we nooit met een *u*. We gebruiken een *e* waar het kan: *slaope*, *beginne*, *verket*, *kemunie*. In woordjes als *d'n*, *m'ne* en *d'r* schrijven we een apostrof. Zie ook het onderdeel *Grammatica* op pagina 12.

Een j na de ee

Na de *ee* op het wordeind spellen we geen *j*, omdat hij daar automatisch met een 'j'-klank klinkt: *mee*. Binnen het woord klinkt hij langgerekt als in *heren*. Als je dan toch een 'j' hoort, spellen we wél een *j*: *kleejke*, *peeje*, *hai sleejt*.

Grammatica

Dat we het Standaardnederlands een taal noemen en het Waspiks een dialect, is een kwestie van politiek: het Standaardnederlands is een officiële taal in verschillende landen, maar het Waspiks is alleen de onofficiële spreektaal van Waspik.

Taalkundig is er geen verschil tussen talen en dialecten. Net als het Standaardnederlands heeft het Waspiks bijvoorbeeld een grammatica. Dat is weliswaar geen grammatica waar je op school toetsen over krijgt, maar hij bestaat wel degelijk: duizenden grammaticaregels zitten in het hoofd van Waspikse moedertaalsprekers. Het is een systeem dat ouders eeuwenlang aan hun kinderen hebben doorgegeven, en dat – net als in iedere levende taal – van generatie op generatie een beetje is veranderd. Een kleine greep uit die grammatica vind je op de volgende pagina's.

Woordgeslacht

Elk Waspiks zelfstandig naamwoord heeft een geslacht: mannelijk, vrouwelijk of onzijdig. *D'n boer* is bijvoorbeeld mannelijk, *de boerin* is vrouwelijk, en *'t hois* is onzijdig.

Dat woordgeslacht is belangrijk. Het bepaalt namelijk welke vorm woorden krijgen die ervoor staan, zoals lidwoorden, voornaamwoorden en bijvoeglijke naamwoorden.

D'n boer krijgt bijvoorbeeld het lidwoord *d'n*, maar *de boerin* het lidwoord *de*. In het meervoud maakt het geslacht niet uit: daar is er geen verschil. Zo heb je *de boere*, *de boerinne* en *de hoize*.

In de woordenlijst staat bij ieder zelfstandig naamwoord welke lidwoorden het krijgt. Hoe dat aangegeven staat, lees je op pagina 23.

Lidwoord

Hieronder staat het overzicht van de lidwoorden. Daarna lees je wat het verschil is tussen de twee mannelijke vormen die samen in één vak staan.

	mannelijk	vrouwelijk	onzijdig	meervoud
bepaald	de / d'n	de	't	de
onbepaald	'ne / 'nen	'n	'n	

Wel of geen -n?

Het mannelijke bepaald lidwoord is in principe *de*:

- *de stoel*, *de meens*, *de weg*

Maar als het woord dat erop volgt, met een *b*, *d*, *h* of klinker begint, krijg je *d'n*. We noemen dat de bdh-klinker-regel:

- *d'n boer*, *d'n dam*, *d'n hond* en *d'n èrepeel*

Deze bdh–klinker–regel is hetzelfde bij het onbepaald lidwoord:

- *'ne stoel, 'ne meens, 'ne weg*
- *'nen boer, 'nen dam, 'nen hond, 'nen èrepel*

Soms staat er iets tussen het lidwoord en het zelfstandig naamwoord in. In zo'n geval past het lidwoord zich aan dat tussenliggende woord aan. Vergelijk de twee rijen hieronder:

- *de stoel, de weg, d'n boer, d'n hond*
- *d'n ouwe stoel, d'n breeje weg, de raiken boer, de groten hond*

Voornaamwoord

Voornaamwoorden werken op dezelfde manier voor mannelijke woorden: er is een vorm zónder en een vorm mét *n*. Over de bezittelijke voornaamwoorden lees je meer op pagina 15.

voornaamwoord	mannelijk	vrouwelijk	onzijdig	meervoud
aanwijzend, dichtbij	deze / dezen	dees, deze	dees	dees, deze
aanwijzend, veraf	dieje / diejen	die	dè	die
vragend	welke / welken	welke	welk	welke
onbepaald	elke / elken	elke	elk	elke
ontkennend	ginne / ginnen	gin	gin	gin
bezittelijk (selectie)	m'ne / m'nen	m'n	m'n	m'n
	oewe / oewen	oew	oew	oew
	oonze / oonzen	oons, oonze	oons	oons, oonze

Bij vrouwelijke woorden en in het meervoud kun je kiezen tussen *dees* en *deze*. *Dees* kom je vooral tegen bij wat oudere Waspikkers. Tegenwoordig hoor je vooral *deze*.

- *dees taofel en deze taofel*
- *dees meense en deze meense*

Dat geldt ook voor *oons* en *oonze*:

- *oons dochter en oonze dochter*
- *oons kender en oonze kender*

Bijvoeglijk naamwoord

Een bijvoeglijk naamwoord zegt iets over een zelfstandig naamwoord, zoals in *'n mooi hois*. In het Waspiks komt daar soms *-e* of *-en* achter. Dat hangt af van het geslacht van het zelfstandig naamwoord dat erop volgt.

Wel of geen *-n*?

Bijvoeglijke naamwoorden krijgen in principe een *-e* voor een mannelijk zelfstandig naamwoord:

- *de grote stoel, dieje lange meens, 'nen ouwe weg*

Maar ook hier geldt de bdh-klinker-regel: als het woord dat erop volgt, met een *b, d, h* of klinker begint, komt er ook een *-n* bij:

- *de groten boer, dieje langen dam, 'nen ouwen hond en zo'ne klènen èrepel*

Wel of geen *-e*?

Bij onzijdige woorden doen jongere dialectsprekers het zoals in het Nederlands: na *'n* (en dus ook *zo'n, wè'n* en *hoe'n*) en *welk* krijgt het bijvoeglijk naamwoord geen uitgang. De uitgang blijft ook weg als er geen lidwoord voor staat:

- *'n groot hois, welk vremd ding, goei spul*

Na *'t, dè, dees* of *gin* kan er een *-e* na het bijvoeglijk naamwoord komen:

- *'t grote hois, dees vremde ding, dè goeie spul*

Oudere dialectsprekers laten die *-e* weg:

- *'t groot hois, dees vremd ding, dè goei spul*

Persoonlijk en bezittelijk voornaamwoord

Alle Waspikse persoonlijke en bezittelijke voornaamwoorden hebben twee vormen: een waar je klemtoon op kunt leggen en een die geen klemtoon kan krijgen. In de volgende zinnen komt op *main* en *heur* de klemtoon te liggen, maar *m'n* en *d'r* kun je niet beklemtonen:

- *Dè's main nichtje, nie heur nichtje.*
- *Dè's m'n nichtje. Hedde gai d'r vaoder gezien?*

	beklemtoonbaar		niet-beklemtoonbaar	
	Standaard-nederlands	Waspiks	Standaard-nederlands	Waspiks
onderwerp	ik	ik, ikke		'k
bezittelijk voornaamwoord	mijn	main	m'n	m'n
lijdend/meewerkend voorwerp	mij	main	me	me
onderwerp	jij	gai	je	ge
bezittelijk voornaamwoord	jouw	jouw	je	oew
lijdend/meewerkend voorwerp	jou	jou	je	oe
onderwerp	hij	hai	ie	ie
bezittelijk voornaamwoord	zijn	hum	z'n	z'n
lijdend/meewerkend voorwerp	hem	hum	'm	'm
onderwerp	zij	zai	ze	ze
bezittelijk voornaamwoord	haar	heur	d'r	d'r
lijdend/meewerkend voorwerp	haar	heur	'r	ze, (d)'r
onderwerp	wij	wai	we	we
bezittelijk voornaamwoord	ons	oons		
lijdend/meewerkend voorwerp	ons	oons		
onderwerp	jullie	göllie, jöllie	je	ge
bezittelijk voornaamwoord	jullie	jöllie	je	oew
lijdend/meewerkend voorwerp	jullie	jöllie	je	oe
onderwerp	zij	zöllie, höllie	ze	ze
bezittelijk voornaamwoord	hun	zöllie, höllie	d'r	d'r
lijdend/meewerkend voorwerp	hen/hun	zöllie, höllie	ze	ze

Er is een klein verschil tussen *zöllie* en *höllie*: *zöllie* kan gebruikt worden om mensen aan te wijzen die verder weg zijn: *Höllie hebbe ginnen auto, mar zöllie daor aon d'n overkaant hebbe d'r twee.*

Werkwoord

Er zijn verschillende soorten werkwoorden in het Waspiks. Hieronder komen die een voor een langs.

Werkwoorden op -e zonder klinkerverkorting

De eenvoudigste groep werkwoorden verandert alleen qua uitgang. Een voorbeeld is *raoie* ('raden'):

	tegenwoordige tijd	verleden tijd
ik	raoi	raoide
gai	raoit	raoide
hai/zai/'t	raoit	raoide
wai	raoie	raoide
göllie	raoit	raoide
zöllie	raoie	raoide

Werkwoorden op -e met klinkerverkorting

Bij een grote groep werkwoorden verandert ook de klinker in sommige vormen. Dat komt doordat hij verkort wordt: de *o* van *rokt* is bijvoorbeeld twee keer zo kort als de *ao* van *raok*. Voor de precieze regels voor de klinkerverkorting kun je terecht in het boek *Wollukse Praot* of op de website *langstraats.org*. Hier volgt het voorbeeld *raoie* ('raden').

	tegenwoordige tijd	verleden tijd
ik	raok	rokte
gai	rokt	rokte
hai/zai/'t	rokt	rokte
wai	raoke	rokte
göllie	rokt	rokte
zöllie	raoke	rokte

Werkwoorden op -n

Het Waspiks heeft ook een groep werkwoorden waarvan het hele werkwoord op -n eindigt. Die hebben in de tegenwoordige tijd andere uitgangen dan de werkwoorden hiervoor:

	tegenwoordige tijd	verleden tijd
ik	goi	ging
gai	gaot	ging
hai/zai/'t	gaot	ging
wai	gon	ginge
göllie	gaot	ging
zöllie	gon	ginge

Slaon en *staon* gaan in de tegenwoordige tijd hetzelfde als *gaon*. Ook het werkwoord *doen** heeft dezelfde uitgangen:

	tegenwoordige tijd	verleden tijd
ik	doei	dee
gai	doet*	dee
hai/zai/'t	doet*	dee
wai	doen	deeje
göllie	doet*	dee
zöllie	doen	deeje

Bij *zien* schrijven we in de ik-vorm geen *i* maar een *j* voor de leesbaarheid:

	tegenwoordige tijd	verleden tijd
ik	ziej	zaag
gai	ziet*	zaag
hai/zai/'t	ziet*	zaag
wai	zien	zage
göllie	ziet*	zaag
zöllie	zien	zage

Onregelmatige werkwoorden

Onregelmatig zijn de werkwoorden *zain* en *hebbe*:

	tegenwoordige tijd	verleden tijd
ik	zai	waar
gai	zait	waart
hai/zai/'t	is	was
wai	zen	ware
göllie	zait	waart
zöllie	zen	ware

	tegenwoordige tijd	verleden tijd
ik	heb	had / ha(i)
gai	het	had
hai/zai/'t	heet	had
wai	hebbe	hadde / han
göllie	het	had
zöllie	hebbe	hadde / han

Als er op vormen zoals *heet*, *gaot* en *doet** een klinker volgt, klinkt de *t* als een 'd': in *hai heet alles gedaon* klinkt *heet alles* als 'hee-d-alles'.

De *t* van die vormen kan wegvallen als er een medeklinker op volgt: *hai hee niks gedaon*.

In de woordenlijst staan de *gij*-vorm, de *hij*-vorm, de verleden tijd en het voltooid deelwoord van andere onregelmatige werkwoorden. Hoe die aangegeven staan, lees je op pagina 16.

De *gij*-vorm

In de tabellen en in de woordenlijst staat de *gij*-vorm van het werkwoord steeds zoals hij klinkt als je er *gai* of *ge* voor zet. Maar dat is maar de helft van het verhaal. Draai je bijvoorbeeld *ge raoit* om, dan krijg je niet *raoit ge* maar *raoide*. De uitgang *-t* versmelt met *ge* tot *-de*. En *ge het* wordt *hedde*.

Draai je *gai raoit* om, dus met *gai*, dan gebeurt er iets bijzonders. Doordat er niet *ge* maar *gai* voor staat, krijg je iets anders: nu wordt het *raoide gai*. Achter *raoide* (dat zelf al 'raad je' betekent) zet je nog eens *gai* ('jij'), dus héél letterlijk is *raoide gai* iets van 'raad je jij'. Maar het betekent in het Waspiks gewoon 'raad jij'.

Hieronder volgen voorbeelden van allerlei soorten werkwoorden. Je ziet steeds de normale volgorde met *ge* en daarnaast de omkering met *-de* of *-te*.

heel werkwoord	normale volgorde	omgekeerde volgorde
schraive	ge schraift	schraifde
	ge schreef	schreefde
zitte	ge zit	zitte
	ge zaat	zate
gaon	ge gaot	gaode
	ge ging	gingde
zuke*	ge zuukt	zuukte
	ge zocht	zochte
vliege*	ge vliegt*	vliegde*
	ge vloog	vloogde
kroipe	ge kröpt	kröpte
	ge kroop	kroopte
steke	ge stekt	stekte
	ge staak	staakte
zain	ge zait	zaide
	ge waart	waarde
hebbe	ge het	hedde
	ge had	hadde

Werkwoorden die in de verleden tijd al de uitgang *-de* of *-te* hebben, krijgen daar niet nog eens *-de* of *-te* bij in de omgekeerde *gij*-vorm. In plaats daarvan zet je *ge* er gewoon achter. Draai je bijvoorbeeld *ge vatte* om, dan krijg je *vatte ge*. De omgekeerde volgorde van *gij vatte* is *vatte gij*. Dat betekent dus zowel 'pak jij' als 'pakte jij'.

vatte	ge vat	vatte
	ge vatte	vatte ge
haole	ge holt	holde
	ge holde	holde ge
drome*	ge dromt*	dromde*
	ge dromde*	dromde* ge

Verkleinwoord

In het Nederlands maak je verkleinwoorden met *-je*, *-(e)tje*, *-pje* en *-kje*, maar in het Waspiks gaat dat anders. Hieronder staan de regels uitgelegd.

Bij een grote groep werkwoorden verandert ook de klinker. Dat komt doordat hij verkort wordt: de *o* van *bomke** is bijvoorbeeld twee keer zo kort als de *oo* van *boom**. Voor de precieze regels van de klinkerverkorting kun je terecht in het boek *Wollukse Praot* en op de website *langstraats.org*.

-tje

Woorden krijgen *-tje* als ze eindigen op een *n* of *l* en er een lange klinker, *ie*, *uu*, *oe*, tweeklank of doffe *e* aan voorafgaat.

- *baon ~ bontje*, *been* ~ bintje**, *stoel* ~ stoeltje*, *koil ~ költje*, *haffel ~ haffeltje*

We zien *-tje* ook direct na een stomme *e*:

- *kreuge ~ kreugetje*, *tore ~ toretje*

-je

De uitgang *-je* zien we na *d* en *t*:

- *kroot ~ krotje*, *mèèd ~ medje*

Je hoort die *t* niet meer als er een *s*, *f* of *ch* voor staat, maar wij schrijven hem wel:

- *kast ~ kastje*, *schrift ~ schriftje*, *nacht ~ nachtje*

-(e)ske

Woorden die eindigen op een *k* krijgen de uitgang *-ske*.

- *haok ~ hokske*, *daik ~ dekske*

Staat voor die *k* een *n*, dan krijg je *-eske* en verandert het stuk *-nk* in *-ng*:

- *baank ~ bangeske*, *plaank ~ plangeske*

Dat achtervoegsel *-eske* zien we ook als een woord op *-ng* of *-g* eindigt:

- *ding ~ dingeske*, *vlag ~ vlaggeske*, *boog ~ boggeske*

-eke

De vorm *-eke* zien we na korte klinkers met klemtoon plus een *m*, *n*, *l* of *r*:

- *kom ~ kommeke*, *pan ~ panneke*, *bal ~ balleke*, *ster ~ sterreke*

-ke

In de rest van de gevallen krijg je *-ke*:

- *aop ~ opke*, *droif ~ dröfke*, *laif ~ lefke*, *schuur ~ schuurke*, *mooter ~ mooterke*, *boom* ~ bomke**, *boiem ~ boiemke*, *leeuw* ~ leeuwke**, *ponnie ~ ponnieke*

Tot deze groep behoren ook de woorden waarvan de *d/t* in het meervoud in *i/j* verandert

- *draod ~ draoike, naod ~ naoike, blad ~ blaoike, kleed* ~ kleejke, potlood* ~ potlooike, brood* ~ brooike, sloot* ~ slooike*

Bij sommige woorden is er variatie:

- *pad ~ padje of paoike, hoid ~ hōdje of hoike, hoed ~ hoedje of hoeike*

Telwoord

De tabel hieronder laat de Waspikse telwoorden zien:

getal	hoofdtelwoord	rangtelwoord	getal	hoofdtelwoord	rangtelwoord
1	een*	irste*	20	twintig	twintigste
2	twee	twedde, twidde	30	dertig	dertigste
3	drie	derde	40	firtig*	firtigste*
4	vier	vierde	50	faiftig	faiftigste
5	vaif	vaifde	60	sestig	sestigste
6	zes	zesde	70	seuветig	seuветigste
7	zeuve	zeuvende	80	taggetig	taggetigste
8	acht	achtste	90	negetig	negetigste
9	nege	negende	100	honderd	honderdste
10	tien*	tiende	1000	duzend	duzendste
11	elf	elfde			
12	twalf	twalfde			
13	dertien	dertiende			
14	virtien*	virtiende*			
15	vaiftien	vaiftiende			
16	zestien	zestiende			
17	zeuветien	zeuветiende			
18	achttien	achttiende			
19	negetien	negetiende			

Woordenlijst

Wat je moet weten

Algemeen Beschaofd Waspiks is geen volledig woordenboek. Dan had het namelijk een ontzettend dikke pil moeten zijn, want het Waspiks heeft vele duizenden woorden. We hebben een selectie van zo'n duizend woorden gemaakt. Welke woorden hebben we gekozen?

We hebben in principe geen woorden opgenomen die vanuit het Standaardnederlands voorspelbaar zijn. *Raik* is er zo een, de Waspikse vertaling van het Standaardnederlandse *rijk*. Wanneer je weet dat het Waspiks een *ai* heeft waar het Standaardnederlands een *ij* heeft, kun je *raik* meteen afleiden uit *rijk*. Op dezelfde manier is de *ui* in het Waspiks een *oi*, zoals in *boik* tegenover *buik*.

Voorspelbaar is ook de Waspikse *ao* waar het Standaardnederlands een *a/aa* heeft. Zo hebben we *raum*, *taofel* en *waoter* tegenover *raam*, *tafel* en *water*. Omdat *paard* in het Waspiks niet *paord* is maar *pèèrd*, staat dat woord er wél in.

Soms was er een speciale reden om voorspelbare woorden toch op te nemen, bijvoorbeeld omdat ze een afwijkende betekenis of bijzondere vormen hebben. Met bovenstaande principes zijn we dus losjes omgegaan.

Algemeen Beschaofd Waspiks is ook geen woordenmuseum. Specifieke boerentermen, zoals *erbed* ('symptomen dat een koe gaat kalven'), en woorden uit vervlogen tijden, zoals *bullejoed* ('voddenman'), staan niet in de woordenlijst. Wie benieuwd is naar zulke oude woorden, kan bijvoorbeeld terecht in het *Woordenboek van de Brabantse dialecten*, dat vrij toegankelijk is op internet. Veel oude Langstraatse boerentermen vind je ook in *Marie van de Middelhaai d'r gròt Hàðrstéégs, Kùijks en Vlèemes wordeboek*.

Hoe lees je de woordenlijst?

De woordenlijst heeft twee kolommen. In de linkerkolom staan Nederlandse woorden. Rechts daarvan staat de Waspikse vertaling. Hieronder kom je te weten hoe je die Waspikse kolom moet lezen.

Sommige woorden hebben meerdere vertalingen. Dan staat daar een puntkomma tussen. Zo kun je *egel* naar het Waspiks vertalen met *stekelverke* en *pinegel*. Dat is zo aangegeven:

- *egel* | *stekelverke*; *pinegel*

Er zijn ook woorden die varianten hebben. Zo hoor je naast *medene* ook *bedene* en *m'ndene*. In zulke gevallen staat er een komma tussen de varianten:

- *meteen* | *medene*, *bedene*, *m'ndene*

Bij werkwoorden staat soms wat extra informatie: als het werkwoord bijzonderheden heeft, zoals onregelmatige vormen of een klinker die verkort wordt in bepaalde vormen, dan worden van dat werkwoord de volgende vormen vermeld: de *gij*-vorm

(vermeld na het woord *gai*), de hij-vorm (na *hai*), de verleden tijd (na de afkorting *v.t.*) en het voltooid deelwoord (na *v.d.*). Tussen die vormen staat steeds een golfje. Bijvoorbeeld:

- kunnen | kanne ~ *gai* kant ~ *hai* kan ~ *v.t.* kon ~ *v.d.* gekanne

Achter een zelfstandige naamwoord staat steeds welke lidwoorden erbij horen: het bepaald lidwoord (*d'n*, *de* of *'t*) en het onbepaald (*'nen*, *'ne* of *'n*). Op pagina 12, in het onderdeel *Woordgeslacht*, lees je daar alles over. Bijvoorbeeld:

- kruiwagen | kreuge · de / 'ne

Als je een woord niet met het onbepaald lidwoord kunt combineren, dan staat er de juiste vorm van *gin* bij. *Mölk* ('melk') kun je bijvoorbeeld niet combineren met 'n:

- melk | mölk · de / gin

- Achter sommige woorden in de lijst staat een sterretje, zoals achter *menes**. Daarover lees je alles op pagina 11.

Woorden

Standaardnederlands

aanbevelen
 aanjagen
 aanmodderen
 aanrecht
 aard
 aardappel
 aarden
 aardig
 aardigheidje
 achtereenvolgens
 achteruit
 adem
 ader
 adviseren
 af en toe
 afgraven
 afheinen
 afraffelen
 afvoerput
 afwassen
 akelig
 akker
 alcohol drinken
 allebei
 alleen
 allemaal
 allerlei
 als
 altijd
 alvast
 ambtenaar
 ander
 angstaas
 arbeider
 arm (lichaamsdeel)
 arm (niet rijk)
 arme
 armoede
 arrogante persoon
 baby
 bagagedrager
 balken (van een ezel)
 bang zijn
 bank
 bar (tapkast)
 bedonderen, belatafelen

Waspiks

aonrikkemendeere
 staauwe
 aonvoileke
 aorecht · d'n / 'nen
 aord · d'n / 'nen
 èrepel · d'n / 'nen ~ *mv.* èrepel ~ *vw.* èrepeltje
 aorde; tiere
 aorig
 aorighedje · 't / 'n
 vermots
 trugoit
 aosem · d'n / 'nen
 aoier · d'n / 'nen ~ *mv.* aoier ~ *vw.* aoierke
 raoie ~ *gai/hai* raoit ~ *v.t.* raoide ~ *v.d.* geraoie
 avvetoe
 oitlege*
 hène
 afreffele
 moos · de / 'ne
 omwasse
 aokelijk
 ekker · d'n / 'nen
 pruve*
 allebaai
 allenig*, ollenig*; alleen*, olleen*
 ammel
 alleraande
 as, es
 alzelève; altai(d)
 zovast
 amtenèèr · d'n / 'nen
 aander
 schaithois · 't / 'n; schaiterd · de / 'ne
 errebaai · d'n / 'nen
 èèrm · d'n / 'nen ~ *mv.* èèrm ~ *vw.* èèrmke
 èèrm
 èremoeizaai · d'n / 'nen
 èremoei · d'n / 'nen
 natnek · de / 'ne
 klène · de / 'ne, 'n
 pakkendraoger · de / 'ne
 bulke, bôle
 peur hebbe
 baank ~ *mv.* baanke ~ *vw.* bangeske · de / 'n
 toog · de / 'ne
 belaoitaofele

Standaardnederlands

beer (mannetjesvarken)
 beer (roofdier)
 beetje
 beide
 bekijks
 bekvechten
 belachelijk maken
 belazeren
 beneden
 beproeving
 beroerte
 beschuitenvap
 betwisten
 beu
 bezem
 bezuren
 bibberen
 bieden
 biet; wortel
 bijna
 bijna niet
 tijtjids
 bijziend
 binden
 bisschop
 blaar
 blad
 bladden
 blaten
 blauw
 bleekveld
 blijven
 bloeden
 blootsvoets
 blut
 bodem
 boer met weinig bezit
 boerenkool
 bokking
 boomgaard
 boon
 boos
 boos zijn
 boter
 boterham
 braaf

Waspiks

beer* · d'n / 'nen
 bèèr · d'n / 'nen
 bietje · 't / 'n
 baai
 bekeks · 't / 'n
 entele
 afzèke ~ *gai/hai* zekt af ~ *v.t.* zeek af ~ *v.d.* afgezeke
 verneuke ~ *gai/hai* vernukt ~ *v.t.* vernukte ~ *v.d.* vernukt
 beneeje
 temtaosie · de / 'n
 beslag · 't / 'n
 loiwaivepap · de / 'n
 bestraie ~ *gai/hai* bestrait ~ *v.t.* bestree ~ *v.d.* bestreeje
 steeg; beu
 bessem · d'n / 'nen
 besniete*
 raile ~ *gai/hai* relt ~ *v.t.* relde ~ *v.d.* gereld
 bieje ~ *gai/hai* biejt ~ *v.t.* booi ~ *v.d.* gebooie
 pee · de / 'n ~ *mv.* peeje ~ *vw.* peejke
 bekaant
 (mar) aamper
 beteds
 schèèl
 baine ~ *gai/hai* bent ~ *v.t.* bond ~ *v.d.* gebonde
 biskop · d'n / 'nen
 blèèn · de / 'n ~ *mv.* blène ~ *vw.* blentje
 blad · 't / 'n ~ *mv.* blaoier ~ *vw.* blaoike
 blöstere
 blète (geen andere werkwoordstijden)
 blaauw
 blèèk · d'n / 'nen
 blaive ~ *gai/hai* bleft ~ *v.t.* bleef ~ *v.d.* gebleve
 bloeie
 berrevoets
 keps
 boiem · d'n / 'nen
 haaikneuter · d'n / 'nen
 boeretoppe; langpoters* · de / gin
 bukkem · d'n / 'nen
 bogerd · d'n / 'nen
 bon* · de / 'n ~ *mv.* bonne* ~ *vw.* bontje*
 kwaod ~ kwaoier ~ kwaoist
 'm raie
 botter · de / 'n
 botteram · d'n / 'nen
 pront

Standaardnederlands

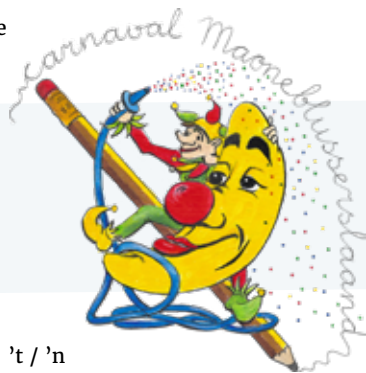
braden
braken
breed
breien
breinaald
breken
brengen
bretels
broeden
broer
broers (als groep)
brood
brutaal
buikpijn
buizerd
bundel
burgemeester
carbonade

Waspiks

braoie ~ *gai/hai* braoit ~ *v.t.* braoide ~ *v.d.* gebraoie
spouwe
breed* ~ breejer ~ bridst*
braaie
braainold · de / 'n
breke ~ *gai/hai* brekt ~ *v.t.* braak ~ *v.d.* gebroke
brenge ~ *gai/hai* brengt ~ *v.t.* brocht ~ *v.d.* gebrocht
galge · de / gin
broeie
bruur · de / 'n
gebruurs · de / gin
brood* · 't / 'n ~ *mv.* brooi ~ *vw.* brooike
astraant
bökpain · d'n / 'nen
klaamper · de / 'ne
bussel · d'n / 'nen
börger · d'n / 'nen
kerbenaoi · de / 'ne

carnaval

carneval; vastenaovend · de / 'ne

chocolaatje
daarginds
daarheen
daarom
daarstraks
daas
dadelijk
dag
dag (groet)
dagdeel van ca. twee uur
dagdromen
darm
de volgende dag
décolleté
deksel
dement
denken
deugniet

sjeklotje, seklotje · 't / 'n
gunderwaid
geuns
derrum
daorstrak
blendaos · d'n / 'nen
medene*, m'ndene*, bedene*; drek; daolijk
dag · d'n / 'nen ~ *mv.* daog(e) ~ *vw.* daggeske
houdoe
schof · 't / 'n ~ *vw.* schofke
droele*
dèèrm · d'n / 'nen ~ *mv.* dèèrm
saanderendogs, -dags
schap · 't / 'n
scheel · 't / 'n
kens, kins
denke ~ *gai/hai* denkt ~ *v.t.* docht ~ *v.d.* gedocht
verreke · 't / 'n; deugeniet* · d'n / 'nen

Standaardnederlands

deuk
dikke rook
dikwijls
ding
dinsdag
direct
directeur
dirigeren
discussiëren
doei
doen
donker (het)
doodmoe
door
doormidden
dorp
dorpel
douchen
draaien
draaimolen
drempel
driehoekig stuk
dronkenlap
drukte

Waspiks

buts · d'n / 'nen; zonk · de / 'n
blaok · d'n / 'nen
dikkels; dikkelszat
ding · 't / 'n ~ *mv.* dinger, dinge ~ *vw.* dingeske
destag · d'n / 'nen
rechttoe; achtermekaoore
dirrec · d'n / 'nen
zwaaie
stechele
houdoe
doen* ~ *gai/hai* doet* ~ *v.t.* dee ~ *v.d.* gedaon
donkere · d'n
kepot
dör
dördemidde
dörp · 't / 'n
dörpel · d'n / 'nen
doese
draaie; wène ~ *gai/hai* went ~ *v.t.* wende ~ *v.d.* gewend
draaimeule · d'n / 'nen; mallemeule · de / 'ne
dörpel · d'n / 'nen
spie · de / 'n
zatlap · de / 'ne
voetegetrap* · 't / 'n

dronken

teut; zat

duivel
duizelig
duizend
dun mannetje
dunne tak zonder zijtakken
durven
duur
dwars (van gedrag)
eau de cologne
een goed bestaan hebbend
een heel eind (op weg)

duvel · d'n / 'nen
dol
duzend
sliet* · de / 'ne
sliet* · de / 'ne
dörve ~ *gai/hai* dörft ~ *v.t.* dörfde ~ *v.d.* gedörve, gedörfd
köstelijk; duur
steeg
oiekloie · d'n / 'nen
gebrooid
waid op scheut

Standaardnederlands

één voor één
 eend
 eenden-(kroos, nest, etc.)
 eerst
 egel
 ei
 eierschaal
 eigen
 eigenlijk
 eigenwijs
 eindelijk
 elastiek
 elkaar
 ellendeling
 enige
 entree
 er een puinhoop van maken
 er heftig aan toegaan
 erf bij huis
 ertussenuit knippen
 ervan langs krijgen
 eventjes
 fabriek
 fatsoen
 februari
 feest bij ondertrouw
 feestdag
 feliciteren
 flauw
 flauwerik
 fluim
 foeteren
 fopspeen
 gaan
 gapen
 gat
 gauw
 gauwigheid
 gebakken reuzel
 gedoe
 geel
 geen
 geen woord
 geit
 geld
 geloven

Waspiks

vermots
 eend* ~ *mv.* eend(e)* ~ *vw.* indje* · de / 'n
 ende-(kroos*, kooi etc.)
 irst*
 stekelverke · 't / 'n; pinegel · de / 'n
 aai ~ *mv.* aaier ~ *vw.* aaïke · 't / 'n
 aaïerschölp · de / 'ne
 ège
 fai(te)lijk; aigelijk
 ègegeraaid
 te leste
 ellestiek · d'n / 'nen
 mekaor(e)
 broerling · d'n / 'nen
 enigste*
 intree · d'n / 'nen
 braoie ~ *gai/hai* braoit ~ *v.t.* braoide ~ *v.d.* gebräoie ·
 krulle
 dam · d'n / 'nen; werft · de / 'ne
 d'r tussenoit père; ... naaie
 op oew faolie kraige
 efkes, evekes
 febriek · 't / 'n
 fesoën* · 't / gin
 feberewaorie, febberewaorie
 rent · de / 'ne
 hoogtaidag ~ *mv.* -daog(e)
 flicitere
 flauw
 truttenbol; zèkerd · d'n / 'nen
 kwaaiier · de / 'ne
 sakkere
 tut · de / 'n
 gaon ~ *gai/hai* gaot ~ *v.t.* ging, gong ~ *v.d.* gegaon
 gaope
 gat · 't / 'n ~ *mv.* gaote, gaoter ~ *vw.* gatje
 gaauw
 gaauwighed · de / 'n
 kaoïkes · de / gin
 geneuk · 't / 'n
 gèèl
 gin
 ginnen ene*; gin woord
 gait · de / 'ne
 cente · de / gin; geld · 't / gin
 geleuve*

Standaardnederlands

gemakkelijk
gemeen
gemene vrouw
gemopper
gênant
genoeg
genot
gereformeerd
gerust
gesp
gespeeld, quasi
gestoorde
gestrest werken
gevaarte
geven
gevoerd
geweldig
gewicht

Waspiks

hendig
gemeen* ~ gemener* ~ gemeenst*
loeter, loeder · 't / 'n
grommes · 't / gin
vörschut
zat; genoeg(t)
genaoi · 'n
geriffemeerd
grust
geps · de / 'ne
kwaansois
joef · de / 'ne
jakkere
bezwaai · 't / 'n
geve ~ *gai/hai* geeft ~ *v.t.* gaaf ~ *v.d.* gegeve
op scheut
meraokels
wicht · de / 'n

gewicht schatten

kwikke

gewoonlijk
gezicht
giechelen
gier (vloeibare mest)
gierigaard
gillen
gisteren
glas
glazen knikker
glijden
glijden op ijs
goedheid
goedkoop
gonzen
gooien
gootsteen
gorgelen
gouden

mistal*
bakkes · 't / 'n
giebere
beer*
puut* · de / 'ne
schrète ~ *gai/hai* schret ~ *v.t.* schrette ~ *v.d.* geschret
giestere
glas · 't / 'n ~ *mv.* glaoze ~ *vw.* glaske
lons · de / 'ne
glaie ~ *gai/hai* glait ~ *v.t.* glee ~ *v.d.* gegleeje
slibbere
goeiighed · de / 'n
goeiekoop*
hoeme
gooie; neuke ~ *gai/hai* nukt ~ *v.t.* nukte ~ *v.d.* genukt
götsteen* · de / 'ne
görgele
gouwe

Standaardnederlands

graag
 grauw
 grens
 groen
 groente
 grof gebouwde persoon
 groffe persoon (m/v)
 grootmoeder
 grootvader
 grote neus

Waspiks

gère
 graauw
 ree · de / 'n
 gruuu* ~ gruner* ~ gruuunst
 grunte, gruuute · de / 'n
 meulepèèrd · 't / 'n
 maanskèrel · de / 'ne
 grötmoeder*; grotmoeder* · de / 'n
 grötvaoder; grotvaoder · de / 'n
 fok · de / 'ne

grote onderbroek

foik · de / 'n

haar
 haar (voornaamwoord)
 haard
 haast
 haat en nijd
 hagelslag
 hagewindbloem
 half werk
 halster
 handelswaar; gereedschap
 handen
 handvat
 handvatten van kruiwagen
 handvol
 hangen
 hard lopen
 hard rijden
 hard werken
 haring
 hark
 harken
 harmonie
 harten (kaartspel)
 hartig
 haverklap
 hebben

haor · 't, de / 'n ~ *mv.* haore ~ *vw.* horke
 heur; d'r (zie *Grammatica*)
 hèèrd · d'n / 'nen
 host
 pik en pook
 kwattastrooisel · 't / 'n
 piespotje · 't / 'n
 halven bak · d'n / 'nen
 hellester · 't / 'n
 geraai · 't / 'n
 fikke · de / gin
 hengsel · 't / 'n
 börries · de / gin
 haffel · d'n / 'nen
 hange ~ *gai/hai* hangt ~ *v.t.* hing, hong ~ *v.d.* gehange
 rakke
 rakke
 sjouwe
 herring · d'n / 'nen
 raif · de / 'n
 raive ~ *gai/hai* raift ~ *v.t.* reef ~ *v.d.* gereve
 hermenie · de / 'n
 hartes
 hartelijk
 haovereklap · de
 hebbe ~ *gai* het ~ *hai* heet ~ *v.t.* had ~ *v.d.* gehad

Standaardnederlands

hectare
 heel erg
 heel goed
 heen
 heen en terug
 hei(de)
 heimwee
 hek
 helemaal
 helft van de tijd
 hem
 herfst
 herfstachtig slecht weer
 herinneren (zich)
 herkennen
 hersenen
 heten
 hierheen
 hij
 hinkelen
 hoeden
 hoeveelheid urine
 hoofdeind
 hoofdkaas
 hoop
 horen
 horloge
 horzel
 houden
 houten
 houten hamer
 huilebalk
 huilen
 huis
 hun; hen
 hutspot
 huzerensalade
 identiek
 iedereen
 iemand
 ietsje(s)
 ijs breken met de voet
 in brand steken
 in de war (van voorwerpen)
 in de weg
 inboeten

Waspiks

bunder · d'n / 'nen
 verrekemes, verrekkes
 kaaigoed*
 henne
 herres en geuns
 haai · de / 'n
 vort
 hekke · 't / 'n ~ *mv.* hekkes ~ *vw.* hekske
 himmel*
 halvetaid · d'n
 hum; 'm (zie *Grammatica*)
 naojaor · 't / 'n
 baomesweer · 't / 'n
 heuge (oew ège)
 trugkenne
 harses · de
 hitte* ~ *gai/hai* hit* ~ *v.t.* hitte* ~ *v.d.* gehete*
 herres
 hai
 perke
 hoeie
 zeksel · 't / 'n
 kop-end · 't / 'n
 haksel · d'n / ginnen; zult · de / ginne
 kwak · de / 'ne; hoop* · d'n / 'nen
 hore*
 lozie · de / 'ne
 blendaos · d'n / 'nen
 houwe ~ *gai/hai* houwt ~ *v.t.* hieuw ~ *v.d.* gehouwe
 houtere
 sleg · de / 'ne
 jaankerd · de / 'ne
 jaanke; schreeuwe*; brelle; brulle; blète
 hois · 't / 'n ~ *mv.* hoize/hois ~ *vw.* höske
 zöllie, höllie (zie *Grammatica*)
 peejstaamp · de / 'ne
 kouwe schottel · de / 'n
 haorinder*
 alleman
 iemes; iemand; 'r ene*
 ietskes
 taaie
 afstoke ~ *gai/hai* stokt af ~ *v.t.* stokte af ~ *v.d.* afgestokt
 in de frut
 in de weeg
 verspeule ~ *gai/hai* verspult ~ *v.t.* verspulde ~ *v.d.* verspuld

Standaardnederlands

intussen
 inwijden
 jagen
 jaloers
 jaloezie
 jammer
 januari
 jarig zijn
 jas
 je goed voelen
 jenever
 jeuk
 jij; je
 jong kind
 jongen
 jongetje
 jou(w); je
 juist
 jullie
 jurk
 kaantjes
 kaars
 kaas
 kalf (pasgeboren)
 kameraad
 kanarie
 kaneelbroodje
 kapot
 kapotmaken
 karnen
 karwei
 katholiek
 kauw
 kauwen
 keel
 kei
 kerel
 kerk bezoeken voor aflaten
 kerstmis
 keuken
 keukenafvoer
 kibbelen
 kiezel
 kijken
 kikker
 kind

Waspiks

impesaant
 inwaie ~ *gai/hai* wait in ~ *v.t.* waide in ~ *v.d.* ingewaid
 jaoge ~ *gai/hai* jaagt ~ *v.t.* joeg ~ *v.d.* gejaoge
 sjeloers
 sjeloersighèd
 sund
 jannewaorie
 verjaore
 jes ~ *vw.* jeske · de / 'ne
 aorde; tiere
 snevel · de / 'ne
 juk · de / 'n
 gij; ge; -de, -te (zie *Grammatica*)
 flermois · de / 'n
 jonge · de / 'ne ~ *mv.* jonges ~ *vw.* jongeske
 manneke; jongeske · 't / 'n
 jou(w); oe(w) (zie *Grammatica*)
 sjuustem
 göllie; jöllie (zie *Grammatica*)
 kleele* · 't / 'n ~ *vw.* kleejke
 kaoikes
 kèèrs · de / 'n ~ *mv.* kèèrse ~ *vw.* kerske
 kèès · de / 'ne
 kuus* · de / 'ne
 kammeraad · de / 'ne ~ *mv.* kammeraoi ~ *vw.* kammerodje
 knorrie · de / 'ne
 mikkeman · de / 'ne
 keduuk; kepoerrewiets; kepot
 verrinnewere
 kèèrne
 bezwaai; kerrewaai · 't / 'n
 kattheliek
 kaauw · de / 'n
 knaauwe
 kèèl · de / 'n
 kaai · de / 'ne
 kèrel · de / 'ne
 pesjonkele
 kersmis, kersemis · de / 'ne
 geut · de / 'n
 gutgat, götgat · 't / 'n
 stechele
 kielekaaie · 't / 'n
 kaike ~ *gai/hai* kekt ~ *v.t.* keek ~ *v.d.* gekeke
 kinkeluut* · de / 'ne
 kend · 't / 'n ~ *mv.* kender ~ *vw.* kiendje; jong · 't / 'n ~ *mv.* jong

Standaardnederlands

kinderen (ook meisjes)
 kinderwagen
 kinds
 kist
 klaar met werken
 klagen
 klankbord boven preekstoel
 klap
 klaveren (kaartspel)
 klei
 klein
 klein jongetje
 klein kind
 kleineren
 kleinkind
 kletsen
 kletser, kletsmajoor
 kletspraat
 kletspraat verkopen
 kleuter
 kleuterschool
 klieren
 kliekje
 klier (klierende persoon)
 klieren
 kneden
 knie
 knieholten
 knijpen
 knoeien
 knuffelen
 koe
 komen
 komijnekaas
 konijn
 koningin
 konkelen
 kool (plant)
 koorts
 kop (hoofd)
 kopje
 kopje koffie, thee
 korset
 kort (van een weg)
 kortademig
 kostbaar

Waspiks

klèèn manne · de / gin
 bennewaoge · d'n / 'nen
 kens, kins
 kiest · de / 'n
 afgewerkt
 lammentere; klaoge
 schölp · de / 'ne
 tets · de / 'ne
 klèveres
 klaai · de / ginne
 klèèn ~ klender ~ klenst
 kulleke · 't / 'n
 bloeike · 't / 'n
 koeienere
 klèèn-kend (zie *kind*) · 't / 'n
 burte; waauwele; saauwele; mienemuie; aauwbette
 kletserd; zwetser; waauwelèèr · de / 'ne
 kwats · de / 'ne
 kwatse
 snoppin; brak · de / 'ne
 bewaarschool; kakschool · de / 'n
 deddele
 prakske · 't / 'n
 walg-end · 't / 'n
 walge
 kneeje ~ *gai/hai* kneejt ~ *v.t.* kneejde ~ *v.d.* gekneejd
 knie · de / 'n ~ *mv.* knieje ~ *vw.* kniejke
 hekse · de
 naipe ~ *gai/hai* nept ~ *v.t.* neep ~ *v.d.* genepe
 kwaansele
 kroele*
 koei · de / 'n ~ *mv.* koei ~ *vw.* koeike
 kome ~ *gai/hai* komt ~ *v.t.* kwaam ~ *v.d.* gekome
 pitjeskèès · de / 'ne
 knain · 't / 'n ~ *mv.* knain ~ *vw.* knentje
 konegin · de / 'n
 konkelefoeze*
 kool* · de / 'ne ~ *mv.* kole* ~ *vw.* koltje*
 kors · de / 'n
 knöst; kop; test · de / 'ne
 kommeke · 't / 'n
 bakske · 't / 'n
 kesjet · 't / 'n
 gericht
 dempig
 köstelijk; duur

Standaardnederlands

koster
kou lijden
koud
krachtig
krentebrood
kriegel
kruid
kruis van een broek
kruisbes
kruiwagen
kuil
kunnen
kwaad
kwajongen
kwajongesstreken
kwal
kwartier
kwijlen
kwijtraken
la
laars
laatst (i.t.t. eerst)
laatst (onlangs)
ladder
laden
langsheen
langzaam
lantaarn
lantaarnpaal
laten struikelen
lauw
ledikant
leeggebleven plek
leer, leder
leggen
leiden
leidsel voor paard
lelijk
lente
leuk
leunstoel
leven
levend
lichtelijk
lichtzinnig meisje
lid

Waspiks

köster · de / 'ne
verèremoeie
koud ~ kouwer ~ koudst
straf
krintemik · de / 'ne
kollijk
kroid · 't / 'n ~ *mv.* kroie
zuur · 't / 'n
knoldore
kreuge · de / 'ne
zonk · de / 'n
kanne ~ *gai* kant ~ *hai* kan ~ *v.t.* kon ~ *v.d.* gekanne
kwaod ~ kwaoier ~ kwaoist
aop · d'n / 'nen
broer(d)ighed · de / 'n
klotvèger* · de / 'ne
ketier · 't / 'n
zeeuwere*
kwaitworre
laoi · de / 'n ~ *mv.* laoi ~ *vw.* laoike
lèers · de / 'ne
lest
onderlest
leer* · de / 'n
laoie ~ *gai/hai* laoit ~ *v.t.* laoide ~ *v.d.* gelaoie
langsaf; langshenne
lankzaam
lantère · de / 'ne
senspaol · de / 'ne
potje* lappe
laauw
leddekaant · 't / 'n
hailigendag
lèèr
legge ~ *gai* legt ~ *hai* leet ~ *v.t.* lee, laag ~ *v.d.* gelee, gelege
laaie
lent · de / 'n
lellijk
vörjaor · 't / 'n
mooi ~ mooier ~ moist
zörgstoel* · de / 'ne
lève
lèvendig
lochtjes, loechtjes
hollewaai · de / 'n
lid · 't / 'n ~ *mv.* leeje

Standaardnederlands

lief meisje
 lieveheersbeestje
 liggen
 lijden
 lijken (gelijken)
 likken
 loden (van lood)
 loeien
 loens
 loods
 lopend
 los zand
 loswrikken
 luiheid
 luis
 lusten
 maand
 maandag
 maar
 maar net
 maart
 macaroni
 machine
 made
 mafkees
 man
 manchesterbroek
 mand
 mankeren
 mannelijk geslachtsorgaan
 mannen
 mannetje
 markt
 medaille
 medelijden
 meel
 meestal
 meester
 mei
 meikever
 meisje
 melk
 melkzeef, teems
 menens
 mens
 merel

Waspiks

troeleke · 't / 'n
 boerinneke · 't / 'n
 legge ~ *gai* legt ~ *hai* leet ~ *v.t.* laag ~ *v.d.* gelege
 laie ~ *gai/hai* lait ~ *v.t.* lee ~ *v.d.* geleeje
 laike ~ *gai/hai* lekt ~ *v.t.* leek ~ *v.d.* geleke
 lekke
 looie
 blète (geen andere werkwoordstijden)
 schèèl
 lods* · de / 'n
 loperes*, lopes*, lopend*
 strol, strul zaand · 't / 'n
 tjottere
 loiighed · de / 'n
 lois · de / 'n ~ *mv.* lois/loize; pietjes
 lusse ~ *gai/hai* lust ~ *v.t.* luste ~ *v.d.* gelusse
 mond · de / 'n ~ *mv.* mond(e)
 monday · de / 'ne
 mar, mer
 aamperkes
 mèèrt
 mecroni · de / ginne
 mesien* · 't / 'n ~ *mv.* mesiene ~ *vw.* mesientje
 maoi · de / 'n ~ *mv.* maoie
 kwieb* · de / 'ne
 meens; maanskèrel · de / 'ne
 mesjesterse, mesjisterse broek · de / 'n
 ben · de / 'n
 mekere
 gemacht · 't / 'n
 maansvolk · 't / 'n
 manneke · 't / 'n
 mert · de / 'n
 medallie, medollie · de / 'n
 meelaie · 't / 'n
 mèèl · 't / gin
 mistetaids*
 mister* · de / 'ne
 maai
 mölder · de / 'ne
 mèèd · de / 'n ~ *mv.* mète ~ *vw.* medje, meske
 mölk · de / gin
 temmest · de / 'ne
 menes*
 meens · de / 'ne
 mèrel · de / 'ne

Standaardnederlands

mest
met
met tegenzin
met vaart
meteen
meteen toen
mij; me
mijn (van mij)
mispunt
misschien
moe
moeras
moeten
mogen
molen
molenaar
mond
mooi
morgen
morsen
motregen
muziekkiosk
naad
naakt
naald
naar
naar verhouding
naast
nadenken
naderhand
narigheid
nauw
nauwelijks
navenant
nee
neef
nemen
net (netjes)
niemand
niet
niet eens
niet graag
niets
nietsnut
nijptang
nog niet

Waspiks

mies · de / ginne
mee
nooi
mee gang, gaank
rechttoe; achtermekaoore; mee; medene*, bedene*, m'ndene*
meedè
main; me (zie *Grammatica*)
main; m'n (zie *Grammatica*)
lamzak; lambal · de / 'ne
meschien
moei ~ moeier ~ moeist
kweb · de / 'n
moete ~ *gai/hai* moet ~ *v.t.* moes ~ *v.d.* gemoete
mage ~ *gai* maagt ~ *hai* maag ~ *v.t.* mocht ~ *v.d.* gemoge
meule · de / 'ne
mölder · de / 'ne
kinnebakkes · 't / 'n
mooi ~ mooier ~ moist
mèèrge
daauwele; kwaansele
smorse
schölp · de / 'ne
naod · de / 'ne ~ *mv.* naoi ~ *vw.* naoike
nokt; naokend
nold · de / 'n
nor
novvenaant, naovenaant
bezaie; neffe; nost
prakkezere
nodderaand
trubbel; trammelaant · de / 'n
naauw
(mar) aamper
novvenaant, naovenaant
neie
nèèf · de / 'n ~ *mv.* nefs ~ *vw.* nefke
neme ~ *gai/hai* nemt ~ *v.t.* naam ~ *v.d.* genome
pront; gèèf
gin man; gin meens
nie, niej
gineens*
nooi
niks
minkukel; lapzwaans · de / 'ne
neptang · de / 'n
nonnie

Standaardnederlands

nooit
nu
ocharm
om de beurt
om te houden
omheen
omheinen
omheining
omkeren (van iets)
ondertussen
onderweg
ondeugd

Waspiks

noot*
nou
ochèèrm
omsteburt
vör/om de houwes
langsaf
hène
hèning · de / 'n
wène ~ *gai/hai* went ~ *v.t.* wende ~ *v.d.* gewend
tussebaaie; sewaille; impesaant
onderwege
ondugd · d'n / 'nen

oneerlijk in spel

ont

ongeluk
ongeveer
ongezien
onlangs
onpasselijk
ons
ontgelden
ontriefd
ontslagen worden
ontstoken oog
ontzettend
onverharde weg
onwel
onwillig
onzin
oogst
ook
oom
oost
op de eerste plaats
op de heenweg
op de terugweg

meleur · 't / 'n
nostenbai
ongeziens*
onderlest
ongaans
oons (zie *Grammatica*)
besniete*
afgespanne
gedaon kraige
padoog*; schaitoog* · 't / 'n
ontiechelijk; ontzachelijk
stegt · de / 'ne ~ *mv.* stegte ~ *vw.* steggeske
nie goed*
steeg
kwats; flaauwekul · de / 'ne
ost* · d'n / 'nen
ok, ook
ome* · d'n / 'nen
ost*
irstalles
mee geunsgaons; gaons
mee trugkomes

Standaardnederlands

op stap
 open zoldering
 ophemelen
 opjuttten
 opluchting
 opnieuw
 oprit naar weiland
 opscheppen
 opschepper
 opschieten
 opschudding
 opstoken
 orgel
 oud
 ouders
 ouderwets
 oudjaar
 oudjaar vieren
 over een week
 over ijsschotsen lopen
 over twee weken
 overeenkomen
 overgeven
 overhebben
 overhemd
 overrijp
 overweg kunnen
 paard
 paardenbloem
 paardenstal
 paardenvlieg
 paars
 pad
 pakken
 paling
 paraplu
 parelhoen
 pasgeboren vogeltje
 pastoor
 pech (met voertuig)
 peer
 pensioen
 pepermunt
 pester
 peuter
 pilaar

Waspiks

op rak
 schoor · 't / 'n
 bestoite ~ *gai/hai* bestöt ~ *v.t.* bestoot ~ *v.d.* bestote
 opjoine ~ *gai/hai* jönt op ~ *v.t.* jönde op ~ *v.d.* opgejünd
 genaai · 'n
 overnieuw
 hekkendam · d'n / 'nen
 broeke
 zwetser · de / 'ne; broekhannik · d'n / 'nen
 mensie maoke; avvesere, affecere
 temtaosie · de / 'n
 opsteuke
 örgel · d'n / 'nen
 oud ~ ouwer ~ oudst
 ouwelo · de / gin
 ouwverwets
 ouwejaor · 't / 'n
 dörspeule
 vandaog acht daog(e)
 schollekedere
 vandaog virtien* daog(e)
 beschaai
 spouwe
 in overensie hebbe
 bazzeroen* · 't / 'n
 bökzuut*
 akkedere
 pèèrd · 't / 'n ~ *mv.* pèèrd(e) ~ *vw.* perdje
 pèèrdebloem; pisbloem · de / 'n
 persstal · de / 'ne
 blendaos · d'n / 'nen
 pèèrs
 pad · de / 'ne ~ *mv.* paoi ~ *vw.* paoike
 vatte
 polling · de / 'ne
 pèèrpluij · de / 'n ~ *mv.* pèèrpluije ~ *vw.* pèèrpluijke
 poel(e)petaot · de / 'ne
 pattekaol jong · 't / 'n
 pestoor* · de / 'ne
 stukke · de / gin
 pèèr · de / 'n
 pesjoen* · 't / 'n
 peeperemunt · de / 'n
 walg-end · 't / 'n
 snoppin · de / 'ne; brak · d'n / 'nen
 pilèèr · de / 'ne

Standaardnederlands

pinda
 pissebed
 pit van een steenvrucht
 plaats
 plagen
 plakken
 plank
 plas
 plassen
 platbranden
 plezier
 pochen
 poeder
 poeha
 poepen
 politie
 politieagent
 populier
 portefeuille
 postbode

Waspiks

olienotje · 't / 'n
 kelderverke · 't / 'n
 baok · d'n / 'nen
 plots · de / 'n
 koeienere
 plekke
 plaank · de / 'n ~ *mv.* plaanke ~ *vw.* plangeske
 zèèk; pies
 piese; zèke ~ *gai/hai* zekt ~ *v.t.* zeek ~ *v.d.* gezeke
 afstoke ~ *gai/hai* stokt af ~ *v.t.* stokte af ~ *v.d.* afgestokt
 leut · de / 'n
 stoefe
 poeier · 't / 'n
 geneuk · 't / 'n
 afgaon
 plisie · de / gin
 plisie; wout · de / 'ne
 waaiboomb* · de / 'ne
 porteföllie · de / 'n
 posbooi · de / 'ne

potlood

potlood* · 't / 'n ~ *mv.* potlooi ~ *vw.* potlooike

potverteren
 praats
 praatzieke vrouw
 prakken (eten)
 precies
 precies hetzelfde
 preekstoel
 prei
 proberen
 proeven
 prop
 propfen
 protestants
 prutsen
 pulken
 pyjama

tère
 prots
 snebbel · de / 'n
 baauwe
 krek
 krek inder*; haorinder*
 prikstoel* · de / 'ne
 praii · de / 'ne
 prebere, prabere
 pruve*
 frot · de / 'ne
 frotte
 prottestaant(s)
 frutte
 pölke
 slappon · de / 'ne

Standaardnederlands

raam
 raapstelenstampot
 raden
 rafelen
 ragebol
 rasp
 rauw
 rechtsteeks
 reden
 regen
 regenen
 rennen
 repareren
 restaurant
 restje
 restje eten
 reuma(tiek)
 rijden
 rillen
 roeren
 roken
 rommel
 ronde
 ronduit
 rood
 roomboter
 route
 roze
 ruige persoon
 ruiken
 ruilen
 ruiten (kaartspel)
 ruk
 ruw
 ruziën
 sabbelen
 schaap
 schaar
 schaats
 schaatsen
 schade
 schaduw
 schande
 scharnier
 scheef
 scheel

Waspiks

raom · 't / 'n
 kelestaamp
 raoie ~ *gai/hai* raoit ~ *v.t.* raoide ~ *v.d.* geraoie
 reffele
 raovesbol · de / 'ne
 raps · de / 'n
 raauw
 gericht
 reeje · de / 'n
 règen · de / 'ne
 règene
 kachele
 verhapstukke
 resteraant · 't / 'n
 kleddeke · 't / 'n
 kwelleke · 't / 'n
 rimmetiek · de / ginne
 raie ~ *gai/hai* rait ~ *v.t.* ree ~ *v.d.* gereeye
 raile ~ *gai/hai* relt ~ *v.t.* relde ~ *v.d.* gereld
 rure
 roke* ~ *gai/hai* rokt* ~ *v.t.* rokter* ~ *v.d.* gerokt
 zooi; meuk · de / 'ne
 toer · de / 'ne
 vlakaf
 rood* ~ rooier ~ rooist
 goei botter · de / 'n
 roet* · de / 'ne
 raos
 schouwe · de / 'ne
 roike ~ *gai/hai* rökt ~ *v.t.* rook ~ *v.d.* geroke
 roile ~ *gai/hai* rölt ~ *v.t.* rölde ~ *v.d.* gerole
 roites
 snuk · de / 'ne
 rouw
 drène; straie ~ *gai/hai* strait ~ *v.t.* stree ~ *v.d.* gestreeje
 zebbere
 schaop · 't / 'n ~ *mv.* schaop(e) ~ *vw.* schopke
 schèèr · de / 'n
 schets · de / 'ne
 schetse
 schaoi · de / 'n
 schaoi · de / 'n
 schaand · de / 'n
 heng · de / 'n
 slim; scheef*
 schèèl

Standaardnederlands

scheiden
 scheiding (haar, land)
 schelden
 schelen
 schemering
 scheren
 schil
 schilferen
 schillen
 schoen
 schoffel
 schoffelen
 schoon
 schop (spade)
 schop (trap)
 schoppen
 schoppen (kaartspel)
 schotel
 schouder
 schrale grond
 schreeuwen
 schrikken
 schrokken
 schuif (la)
 schuin
 schulp
 schuw
 servet
 serviesgoed
 sigaar
 sigaret
 sinaasappel

Waspiks

schaai ~ *v.t.* schaaide ~ *v.d.* geschaai
 schaaie ~ *v.t.* schaaide ~ *v.d.* geschaai
 schaaie · de / 'n
 schelle ~ *gai/hai* schelt ~ *v.t.* schold ~ *v.d.* gescholde
 schille ~ *v.t.* schouw ~ *v.d.* geschouwe
 dösterlichte
 schère ~ *gai/hai* schèèrt ~ *v.t.* schoor ~ *v.d.* geschore
 schel · de / 'n
 blöstere
 schelle
 schoen* · de / 'ne ~ *mv.* schoen* ~ *vw.* schoentje
 schrepel · de / 'ne
 schoefele
 schon* ~ schonner* ~ schonst*
 schup · de / 'n
 schup · de / 'ne
 schuppe
 schuppes
 schottel · de / 'ne
 schouwer · de / 'ne
 klapzaand · 't / 'n
 kwèke ~ *gai/hai* kwekt ~ *v.t.* kwekte ~ *v.d.* gekwekt
 verschie* ~ *gai/hai* verschiet ~ *v.t.* verschoot* ~ *v.d.* verschote*
 spaoie
 schoif · de / 'ne ~ *mv.* schoive ~ *vw.* schöfke
 schoin ~ schoiner ~ schönst
 schölp · de / 'ne
 schouw
 slab · de / 'ne ~ *mv.* slabbe ~ *vw.* slabbeke
 breekwerk · 't / 'n
 segaor · de / 'n ~ *mv.* segaore(s) ~ *vw.* segorke
 sigret, segret · de / 'n
 appelesien* · d'n / 'nen ~ *mv.* appelesiene* ~ *vw.* appelesientje

sinterklaasinkopen doen

klottere

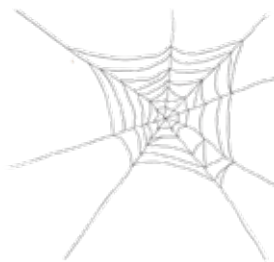

Standaardnederlands

sjoemelen
 sla
 slaan
 slaap (behoefte aan)
 slaatje
 slager
 slapen
 sleeën
 slof
 sloot
 slootkant
 slordige figuur
 sloten reinigen
 slurpen
 smeden
 smeerlap
 smeren
 smerig
 smijten
 snauwen
 snee
 snel
 snijden
 snijworst
 snoepje
 snuiten
 soms
 soms (in een vraag)
 spaak
 spaarpot
 spannend worden
 spatten
 speculaasje
 speelplaats
 speld
 spelen
 sperwer
 spinrag
 spitten
 spoedig
 sporsloot
 spreij
 sprintje (trekken)
 spugen
 staafje
 staan

Waspiks

ont doen*
 slaai · de / 'ne
 père; naaie; slaon ~ *gai/hai* slaot ~ *v.t.* sloeg ~ *v.d.* geslaoge
 vaak · de / gin
 slaouke · 't / 'n
 slachter; slaoger · de / 'ne
 slaope ~ *gai/hai* slopt ~ *v.t.* sliep* ~ *v.d.* geslaope
 sleeje
 slef · de / 'ne
 sloot* · de / 'ne ~ *mv.* slooi ~ *vw.* slooike
 slootskaant* · de / 'ne
 sjappie · de / 'ne
 schaauwe
 sloebere
 smeeje
 smerlap · de / 'ne
 smère
 smerrig
 neuke ~ *gai/hai* nukte ~ *v.t.* nukte ~ *v.d.* genukt
 snaauwe
 kreeuw* · de / 'ne
 vlug; gaauw
 snaie ~ *gai/hai* snait ~ *v.t.* snee ~ *v.d.* gesneeje
 sicies* · de / 'ne
 lekkertje; snoepke · 't / 'n
 snutte ~ *gai/hai* snut ~ *v.t.* snoot ~ *v.d.* gesnote
 oot*
 sewaile
 speek* · de / 'ne
 sparpot, sporpot · de / 'ne
 naauwe
 spète
 klaosmanneke · 't / 'n
 spölplots · de / 'n
 spel · de / 'n
 speule ~ *gai/hai* spölt ~ *v.t.* spölde ~ *v.d.* gespöld
 klaamper · de / 'ne
 spinnekop · de / 'ne
 spaoie
 onderaand
 sporsloot* · de / 'ne
 spraai · de / 'n
 raom (neme) · de / 'ne
 spouwe; kwaaiere; tuffe
 pinneke · 't / 'n
 staon ~ *gai/hai* staot ~ *v.t.* ston ~ *v.d.* gestaon

Standaardnederlands

staand
 staart
 standje
 stapel vodden
 station
 steeds
 steen
 steenworp
 steggelen
 steken
 stelen
 stoer
 stoffer en blik
 stoken (laten branden)
 stoken (ophitsen)
 stoppen
 stro
 stuiteren
 suffen
 sufferd
 sukkel
 surprise
 surrogaatkoffie
 tak
 takkenbos
 tarwe
 tarwebrood
 tegenwoordig
 teil
 telefoon
 telen
 telkens
 teren
 terug
 tevergeefs
 tevreden
 tijdens
 toch niet
 toilet
 toonbank
 tot ziens
 toveren
 trede
 treuzelaar
 treuzelen
 troosten

Waspiks

stonderes
 stèèrt · de / 'ne
 grommes · 't / 'n
 toddenhoop* · de / 'ne
 stesjon · 't / 'n
 ammel; hil de taid; altaid
 kaai; steen* · de / 'ne ~ *mv.* steen* ~ *vw.* stintje*
 balscheut · d'n / 'nen
 stechele
 steke ~ *gai/hai* stekt ~ *v.t.* staak ~ *v.d.* gestoke
 schoepe; weghaole
 vreet*
 blek en haandvèger · 't / 'n
 stoke ~ *gai/hai* stokt ~ *v.t.* stokte ~ *v.d.* gestokt
 steuke ~ *gai/hai* stukt ~ *v.t.* stukte ~ *v.d.* gestukt
 afschaaie; oitschaaie
 strooi · 't / gin
 tetse
 gaope
 gollepaop; slaoperd; gaoperd · de / 'ne
 deuzige; dook · d'n / 'nen
 sepries · de / 'ne
 stropkoffie · de / ginne
 tek · de / 'ne
 musterd · de / 'ne
 terf · de / ginne
 terfke · 't / 'n
 tegeworrig, tegeworig; vort
 tèèl · de / 'ne
 tillefoon, tellefoon · de / 'ne
 teule ~ *gai/hai* tölt ~ *v.t.* tölde ~ *v.d.* getöld
 gedurig
 tère
 trug
 lou loene
 tevreeje
 onder
 tonnie
 plee · de / 'n; schaithois · 't / 'n
 toog · de / 'ne
 houdoe
 hekse
 tree · de / 'ne ~ *mv.* treeje ~ *vw.* treejke
 meut · de / 'n
 meute
 troste*

Standaardnederlands

trots
trottoirband
tuin
tuinbonen
tuit

Waspiks

grots*; pront
kaaibaand · de / 'ne ~ *mv.* kaaibaand ~ *vw.* kaaibaandje
hof · d'n / 'nen ~ geen *mv.* ~ *vw.* hofke
hoisbonne*, hösbonne* · de / gin
teut · de / 'ne

ui; kwibus

join · de / 'ne
~ *mv.* join ~ *vw.* jöntje

uit de naad
uit de weg
uitbreiden
uitdagen
uitgeput
uitjouwen
uitleggen
uitleggen (van belang zijn)
uitspreiden
vaak
vaatdoek
vakantie
vals
valsspelen
valsspeler
vangen
vanmorgen
vanzelf
varken
veel
veel te
veer (pont)
veer (vogelveer; springveer)
veerpont
vegen
ventiel
ver

de schompes
oit de weeg
oitbraaie
opsteuke; opnaaie
tène; kaaikepot
oitsliepe*
oitdoie
neuke ~ *gai/hai* nukt ~ *v.t.* nukte ~ *v.d.* genukt
oitspraaie
dikkels; dikkelszat
schotteldoek · de / 'ne
vekaansie · de / 'n
ont
ont doen*
onterik; ontzak · d'n / 'nen
vange ~ *gai/hai* vangt ~ *v.t.* ving, vong ~ *v.d.* gevange
vanmèèrge
vanèges
verke · 't / 'n
veul ~ meer* ~ mist*
vus te
vèèr · 't / 'n
veer · de / 'n ~ *mv.* vere ~ *vw.* virke
verpont · de / 'n
vège
vetiel · 't / 'n
waid ~ waier ~ waidst

Standaardnederlands

ver schoppen
 ver weg
 verboden
 verbruien
 verdragen
 verdriet
 verdwalen
 vergissen (zich)
 verkering hebben
 verknoeien
 verkouden
 verkwistend
 verlangen naar
 verleden
 verlept
 verlies lijden
 verloofde
 verloten
 vernielen
 veroorloven
 verpesten
 verprutsen
 vers
 verschillende
 verschrikkelijk
 verstoppertje
 verteren
 vertrekken (met een voertuig)
 vertrouwen
 vervelend doen
 verveler
 verwaandheid
 veter
 veulen
 vinden
 vingers
 vinnig
 vismateriaal
 vleermuis
 vliegtuig
 vlinderdas
 vlo
 vloeken
 voelen
 voer
 voeren

Waspiks

waïd brenge
 waïd van de haand; waïd ewèg
 verbooie
 begaoie
 laie ~ *gai/hai* lait ~ *v.t.* lee ~ *v.d.* geleeje
 vort
 kwaitlope*
 abois hebbe
 vraie ~ *gai/hai* vrait ~ *v.t.* vree ~ *v.d.* gevreeje
 begaoie
 verkouwe
 schaoilijk
 taole nor
 verleeje · 't / 'n
 verlebberd
 verspeule
 fiaoncee; flip; galaant · de / 'ne
 verlotere
 verrinneweere
 permetere
 vergaloppere
 braoie
 vors
 verschaaiene
 ontaord
 oitkroiperkes
 tère
 aonraie
 feducie · de / gin
 walge
 walg-end · 't / 'n
 verwaondighed · de / gin
 feter; nestel · de / 'ne
 völle · 't / 'n
 vaine ~ *gai/hai* vent ~ *v.t.* vond ~ *v.d.* gevonde
 fikke; vingers · de / gin
 naiig
 visgeraai · 't / 'n
 vlermois · de / 'n
 vliegmesien*; vliegtoig · 't / 'n
 nondejuke · 't / 'n
 vlooi · de / 'n
 achteroitbidde; sakkere; godvere
 vule*
 voeier · 't / gin
 voeiere

Standaardnederlands

voeten in de aarde hebben
 volle of verse melk
 voor
 voor de gek houden
 voor de rest
 voor pampus
 voorjaar
 voorkamer
 voorste
 voortaan
 vorig
 vork
 vorm
 vreemd
 vreten
 vrijpostig
 vrouw
 vuilak
 vuilnis
 vuiltje in het oog
 vuist
 waaks
 waakzaam
 waard
 waarschuwen
 wachten
 walm
 wandelen
 warm
 Waspik-Centrum
 Waspik-Zuid
 wat
 wat een
 wat voor
 wat voor een
 wat? (vraag om herhaling)
 wauwelen

Waspiks

wet inhebbe
 rome* · de / gin
 vör
 verneuke ~ *gai/hai* vernukt ~ *v.t.* vernukte ~ *v.d.* vernukt
 vör de verdere rest
 op aopegaope
 vörjaor · 't / 'n
 goei kaomer · de / 'n
 vörste
 vort
 vörrig; fleeje (bij tijdsbepalingen)
 verket; vörk · de / 'ne
 vörm · de / 'ne
 vremd
 frète ~ *gai/hai* fret ~ *v.t.* fraat ~ *v.d.* gefrete
 astraant
 frammes · 't / 'n
 voilek; völlek · de / 'ne
 völles · 't / gin
 paddestrontje · 't / 'n
 knöst · de / 'ne
 woks
 geworrig
 wèerd
 warschouwe
 wochte
 blaok · d'n / 'nen
 koiere
 wèerm
 de Straot; (Waspik) Beneeje
 (Waspik) Bove
 wè
 wè'n
 wevver, wè vör
 hoe'n
 welk?
 waauwele

WC

plee · de / 'n; schaithois · 't / 'n

Standaardnederlands

weduwe
 weer (opnieuw)
 weerbarstig
 weerszijden
 wegwijnen
 wegrijden
 wei
 wel
 welja
 welnee
 wenden (omkeren)
 wereld
 werkdag
 wervel (draaihoutje)
 wesp
 weten
 wiebelen
 wieden
 wij; we
 willen

winden (om de vinger)
 winterjas
 witbrood
 woelen
 wonder
 wonen
 worden
 worm
 worp
 wrijven
 wroeten
 zaag
 zadel
 zak van papier
 zakdoek
 zakgeld
 zeem
 zeem
 zeepsop
 zeggen
 zeis
 zekerheid
 zelf
 zemen
 zeug

Waspiks

wedevrouw · de / 'n
 wir
 steeg
 swirskaante*
 verèremoeie
 aonraie
 waai · de / 'n
 wöl, wel
 weejat
 wennent, welnent
 wène ~ *gai/hai* went ~ *v.t.* wende ~ *v.d.* gewend
 wèrld · de / 'ne
 werkendag · de / 'ne
 wölverd · de / 'ne
 weps · de / 'n
 wete ~ *gai/hai* wet ~ *v.t.* wies ~ *v.d.* gewete
 wiemele
 wieje
 wai; we (zie *Grammatica*)
 wulle ~ *gai* wult ~ *hai* wul ~ *v.t.* wou (mv. wouwe)
 ~ *v.d.* gewulle, geweld
 waine ~ *gai/hai* went ~ *v.t.* wond ~ *v.d.* gewonde
 bonkerd · d'n / 'nen
 mik · de / 'ne
 woele*; wène ~ *gai/hai* went ~ *v.t.* wende ~ *v.d.* gewend
 meraokel · 't / 'n
 wonne*
 worre ~ *gai/hai* wort ~ *v.t.* wier ~ *v.d.* geworre
 pier; wörm · de / 'ne
 wörp · de / 'ne
 roise ~ *gai/hai* roist ~ *v.t.* roos ~ *v.d.* geroze
 vrute*
 zaog · de / 'n ~ *mv.* zaoge ~ *vw.* zoggese
 zaol · 't / 'n ~ *mv.* zaole ~ *vw.* zoltje
 boil · d'n / 'nen ~ *mv.* boile ~ *vw.* böltje
 zaddoek · de / 'ne
 traktement · 't / 'n
 zeum* · de / 'ne
 zeum* · de / 'ne
 zipsop* · 't / 'n
 zegge ~ *gai* zegt ~ *hai* zeet ~ *v.t.* zee ~ *v.d.* gezeed
 zèsie · de / 'n
 vastighed · de / 'n
 èges
 zeume* ~ *gai/hai* zumt* ~ *v.t.* zumde* ~ *v.d.* gezumd*
 zoeg · de / 'ne

Standaardnederlands

zeuren
 zeurkous
 zeven
 zien
 zij; ze
 zijden (van zijde)
 zijn
 zijn (van hem)
 zitten
 zittend
 zo meteen
 zode
 zoeken
 zoemen
 zoet
 zogenaamd
 zojuist
 zondagse kleren
 zonde
 zonderling
 zonderlinge figuur
 zoom
 zoon
 zorgen
 zuid
 zuiden
 zuigen
 zuigen (op duim of doekje)
 zuigen (op vingers)
 zulk
 zullen
 zuurkool
 zuurkoolstamp
 zuurstok
 zweren (etteren)

Waspiks

maauwe
 maauwerd · de / 'ne
 zeuve
 zien* ~ *gai/hai* ziet* ~ *v.t.* zaag ~ *v.d.* gezien*
 zai (ev.); zöllie, höllie (mv.); ze (ev. en mv.) (zie *Grammatica*)
 zaie
 zain ~ *gai* zait ~ *hai* is ~ *v.t.* was, waar ~ *v.d.* gewiest
 hum; z'n (zie *Grammatica*)
 zitte ~ *gai/hai* zit ~ *v.t.* zaat ~ *v.d.* gezete
 zitteres
 medene*, m'ndene*, bedene*; drek; daolijk
 zooi · de / 'ne
 zuke* ~ *gai/hai* zuukt ~ *v.t.* zocht ~ *v.d.* gezocht
 hoeme
 zuut*
 zogenomd; zogezeed; kwaansois
 daornet; toennet
 goei goed* · 't / gin
 sund
 aorig
 aorige · d'n / 'nen
 zeum* · de / 'ne
 zeun · de / 'ne ~ *mv.* zeuns ~ *vw.* zöntje
 zörge
 zoid
 zoie · 't
 zoige ~ *gai/hai* zoigt ~ *v.t.* zoog ~ *v.d.* gezoge
 zebbere
 tutte
 zuk
 zelle ~ *gai* zelt ~ *hai* zel ~ *v.t.* zou (mv. zouwe)
 zuurkool*
 zuurkolstaamp* · de / 'ne
 lekpin · de / 'ne
 zwère ~ *gai/hai* zwèèrt ~ *v.t.* zwoor, zwèèrde ~ *v.d.* gezwore

Colofon

Uitgave: november 2025
1e druk

Redactie:

Jan Boons
Jos Smits
Yoï'n van Spijk

Illustraties:

Doreth Berendse

Vormgeving:

Niels van Strien

Drukwerk:

Niels van Strien

We danken *Stichting Langstraats in woord en beeld*
voor het taalkundig advies.

Niets uit deze uitgave mag worden gekopieerd, gedeeld of verspreid
zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur.

Algemeen Beschaofd Waspiks

In 2007 heeft een groep dialectliefhebbers uit Waspik het boek *Waspikse Praot* uitgebracht. Daarin staan Waspikse verhalen, gedichten, liedjes, gezegdes én veel woorden. Intussen zijn we achttien jaar verder – een hele generatie – en is er veel veranderd. De belangstelling voor het Waspiks dialect groeit opnieuw, maar de juiste spelling en grammatica vormen voor velen een uitdaging.

Algemeen Beschaofd Waspiks biedt uitkomst. Dit boekje legt helder de regels van het Waspiks uit en bevat bovendien meer dan duizend woorden met hun betekenis. Voor iedereen die verhalen, gedichten of liedjes in het Waspiks wil schrijven, is *Algemeen Beschaofd Waspiks* een onmisbare gids vol taalplezier en lokale trots.

